

BEHARANGOZÓ

A hódmezővásárhelyi görögkeleti templom című kiadványhoz

„... Elismerjük a kereszténység nemzetmegtartó szerepét. Becsüljük országunk különböző vallási hagyományait...”

(Nemzeti Hitvallás)

(Részlet Magyarország 2012. január 1-től hatályos alaptörvényéből)

230 éve, hogy II. József *Tűrelmi Rendelete* (1781. október 25.) lehetővé tette minden Magyarországon élő ortodox keresztény közösség számára a templomépítést. Hódmezővásárhelyen is csak ezt követően, 1783-ban kezdték építeni az 1792-ben Isten Anyja születése tiszteletére felszentelt, egyhajós, copf stílusú görögkeleti templomot, melyet mai formájában 1888–89-ben restauráltak. A templomtorony megrongálódása miatt ekkor új tornyot is építettek a templomhoz. Napjainkban is zajlik a belső falak képek restaurálása, valamint 2011-ben a Tornyai Városrehabilitációs Programnak köszönhetően a templomkülső is megújul. A parókia épületét még 2010-ben elbontották, helyére a Bessenyei Ferenc Művelődési Központ új, az 1948 és 1951 között épült régi épülettel harmonizáló, modern épülete kerül. Ezzel együtt a templom környezete is teljesen megújul. A térrekonstrukciós munkálatok során kerültek elő azok a templom körüli kripták, ahová az egyház jeles személyeit temethették. Elsősorban a templom korai történetének kutatása során felmerülő kérdések ösztönöztek arra, hogy egy rendhagyó és hódmezővásárhelyi viszonylatban hiánypótló kiadvány készítését tűzzem ki célul. A Hódmezővásárhelyi Görögkeleti Egyházközség segítségével és a szegedi Szent György Nagyvertánú Magyar Ortodox Egyházközség hozzájárulásával egy olyan kiadvány készül, melyben a hódmezővásárhelyi görögkeleti egyház történetét, a több mint 200 éves templom építészeti és művészettörténeti emlékeit eddig nem tárgyalt részletességgel mutatjuk be. Az illusztrációkban gazdag, többnyelvű kiadvány nem csak a helytörténet egy mozaikját szeretné a helyére illeszteni, hanem vezetőként kíván szolgálni minden helybeli és a városba idegenként érkező vendég számára, hogy jobban megismerhessék

Hódmezővásárhely egyik kiemelkedő műemlékét és az ortodox közösség életét. Egyúttal emléket kívánunk állítani a hódmezővásárhelyi görögkeleti egyházközség alapítóinak és egykori tagjainak, akik sokat tettek a város oktatásáért, kultúrájáért és helyi értékeket teremtettek. A kiadványt az anyagi források függvényében a templom és térfelújítás befejezését követően tervezzük megjelentetni.

Csányi Viktor

A VÁSÁRHELYI SAJTÓ FELTÁRÁSA

A Németh László Városi Könyvtár sajtóbibliográfiái tevékenysége

2011 tavaszán véget ért egy közel fél évszázada tartó munka a Németh László Városi Könyvtárban. Elkészült a vásárhelyi sajtó 142 (1869-2011) esztendőnyi anyagának feldolgozása, kutathatóvá, kereshetővé vált a közel másfél évszázad több mint 100000 cikke.

RETROSPEKTÍV BIBLIOGRÁFIÁK

A helyismereti gyűjtemények létrehozását célzó 146/1964-es miniszteri utasítást követően 1965. július 1-jén Kárász József vezetésével Hódmezővásárhelyen, a Megyei Könyvtárban megindult a helyismereti munka egyik alaptevékenysége, a rendszeres sajtófigyelés és a cikk-katalógusépítés. Kárász József gyűjtőmunkájának eredményeként 1969-ben elkészült az 1944. október 23-tól 1945. április 17-ig terjedő időszak *Az új élet kezdetén* című cikkbibliográfia, amely „alapkőve”, etalonja lett a Németh László Városi Könyvtárban a mind a mai napig tartó bibliográfiái tevékenységnek. Kárász József 1975-ben nyugdíjba ment, munkáját, az év október 1-jétől Kőszegfalvi Ferenc vette át, lett a könyvtár főállású helyismereti munkatársa, akire ezután nemcsak a napi rendszeres feladatok elvégzése hárult, hanem az időközben megyeiből városi könyvtárrá alakult intézményben a vásárhelyi helyismereti gyűjtemény kialakítása is. Kárász József nyugdíjasként folytatta a foltárás 1969-ben abbamaradt „rabszolgamunkáját”. 1979-ben látott napvilágot az 1945 és 1949 közötti időszak öt különböző napilap (*Vásárhelyi Népe, Alföldi Újság, Vásárhelyi Független Újság, Független Újság, Délvidéki Hírlap*) és egy hetilap (*Alföldi Hétfő*) közel 15 ezer cikkét feldolgozó, az A koalíciós idők elnevezésű repertórium. Majd folytatta az 1949-től 1965-ig terjedő időszak cédulázását. Az évek során elkészült több tízezer tétel, témák szerint és ezeken belül szoros időrendben sorakozott a helyismereti gyűjtemény katalógusszekrényének fiókjaiiban. A visszakeresés időigényes folyamat volt, tehát a mutató elkészítése alapvető fontosságú feladat lett volna, amire azonban Józsi bácsi már nem vállalkozott. 1987-ben Herczeg Mihály nyugalmazott levéltár-igazgató került rész munkaidőben a helyismerethez, aki Kőszegfalvi Ferenc ösztönzésére látott hozzá a fiókokban lévő cédulaanyag mutatózásához, elkészítve az 1949-1953 közötti évek feltárását a *Hódmezővásárhelyi újságok repertórium*a címmel. 1991-ben Józsi bácsi végleg itthagya az intézményt, még a rész munkaidős állásra sem tartott igényt, Herczeg Mihály az előtte való évben távozott. Az így egyedül maradt Kőszegfalvi Ferenc munkája mellett nem tudta átvenni a retrospektív feltárás feladatát is. 1992-ben Borus Gábor került Kőszegfalvi Ferenc mellé a helyismereti csoportba, aki a munkával való ismerkedés során folytatta a két évvel korábban megszakadt feltárást. Éves rendszerességgel készültek a retrospektív (visszatekintő) repertóriumok (önállóan jelent meg az 1956-os forradalmi időszak három különböző sajtójának feldolgozása), egészen 2006-ig az